

Şişme Botlar

Yelkenli yatlar salmaları nedeni ile oldukça derin sulara ihtiyaç duyarlar bu nedenle karaya çıkma amacı ile sahile çok yaklaşmaları veya derinliği az olan iskelelere yanaşmaları pek mümkün olmaz. Bir tekne ile gezide ise tercihimiz zaman zaman bir yerleşim yerine girip sağlam bir iskeleye bağlanmak olsa da hiç kimsenin olmadığı koyları da çoğunlukla ararız. Yanaşmak için uygun bir iskelenin bulunmadığı yerlerde tek seçenek teknemizde taşıdığımız bir bottur. Fiberglas hatta ahşap bir bot işimizi görse de gerek sudaki dengesizlikleri nedeni ile gerek tekneye bağlı iken zaman zaman çarpmaları nedeni ile tercihimiz şişme botlar yönünde olacaktır.

Şişme botlar sert tabanlı veya yumuşak tabanlı olabilir, sert tabanlı botlar özellikle kürekle yönlendirme açısından daha uygundur ama “şişme” fikri, botun bir şekilde söndürülerek tekne dolabında taşınacağı ve sert tabanın buna engel olacağını gösterir. Bu nedenle ister kürekle ister motorla yürütülsün seçimimiz genellikle yumuşak tabanlı botlardan yanadır.

Şişme botlar ahşap vey fiber botlar gibi dengesiz değildir. Bir fiber botun küpeştesine basarak bota binemezsiniz, büyük olasılıkla kendinizi suda bulursunuz, şişme botlarda ise tüpünün üstüne kolaylıkla ve güvenle basar ve bota binersiniz. Şişme botların bir avantajı da batmamalarıdır. Hava tüpleri sayesinde su dolsa bile içinde insan olsa da su yüzeyinde kalırlar. Yine de sandal yapısında bir ahşap veya fiber bot özellikle kürekle çok iyi yönlendirilir ve özellikle kürekle kolaylıkla yürütülür.

Şişme botların batmama özelliği nedeni ile tekne kıçında bağlı olarak çekilmeleri çok yaygın bir uygulamadır, içine su dolsa veya devrilsen bile su yüzeyinde kalırlar, düzeltilerek hemen kullanılabilir hale dönerler. Botların tekne kıçında oldukça yaygın bir uygulama olarak çekilmeleri aslında doğru bir uygulama değildir. Tekne kıçında çekilen bir bot özellikle yelkenli teknelerde teknenin hızını 1-2 knot kadar düşürebilir. Düşünülmesi gereken soru ise botun halatının kopup kopmayacağı, kesilip kesilmeyeceği değil ne zaman ve nerede botunuzu kaybedeceğinizdir. Tekne kıçında çekilen botlar bir şekilde mutlaka tekneden koparlar ve büyük olasılıkla kaybedilirler, bu nedenle kısa mesafelerde bile botunuzu tekne kıçında çekmeyin mutlaka güverteye alın. Koylarda ve limanlarda bile botun çalınmasına karşı botu suda bırakmayıp tekne üstüne almak iyi bir fikirdir.

Botunuzu hiç bir koşulda tekne ile çekmeyeceğimize göre teknede bir yer bulmalıyız. Her yük gibi botu da söndürüp sararak teknenin uygun bir dolabında taşımak emniyet açısından en doğrusudur ama sönük bir botu farşlarını doğru takarak şişirmek çok kolay değildir. Bu şekilde taşırsanız büyük olasılıkla ihtiyacınız olduğunda bile ambardan çıkarmaya ve şişirmeye üşenirsiniz, bot da teknede ağırık yapmaktan başka işe yaramaz.

Şişik bir botu taşımak için diğer bir alternatif de güvertede taşımaktır. Tekneniz yeteri kadar büyükse direğin hemen arkasında kamara üstünde taşıyabilirsiniz ama güvertede en uygun yer baş üstüdür. Görüşü daha ez engeller ve denize indirip çekmesi daha kolaydır. Tek zorluk dalgaya karşı seyrederken baştan gelecek serpintilerin botu devirmesi hatta tekneden düşürmesi olasılığıdır. İster ters çevrilmiş olsun isterse düz olsun botun başı tekne başın gelecek şekilde yerleştirmek ve uygun üç noktasından sıkıça güverteye bağlamak en doğrusudur. Sakin havada kısa bir seyir yapacağız diye botunuzu kesinlikle doğru bağlamadan yola çıkmayın, şartlar bir şekilde değişirse başa geçip botu bağlamaya çalışmak düşündüğünüzden çok daha zordur.

Botu güverteye alıp indirmek de oldukça zor olabilir. Bu işi en iyi balon mandarı ile yapabilirsiniz. Balon mandarınız yoksa bir mandar taktırmanızı öneririm. Bumba denize çevrilerek ana yelken iskotası veya ana yelken mandarı veya balançına da bu iş için kullanılabilse de direğin gerisinde olduklarından botu ön güverteye almak oldukça zordur. Botu başındaki çekme halkasından mandara bağladıktan sonra güverteye çekebilirsiniz. Bir kişinin kolaylıkla becerebileceği bir işlem değildir,

gerekirse teknedeki vinçlerden birine yönlendirmek bir çözüm olabilir veya uygun yönlendirmeyi yaparak ırgatınızın (varsa) fenerini kullanabilirsiniz. Dikey ırgatlarda fener üstündeki vinç kolu yeri ırgatı el ile çevirmekten daha çok kaveletayı boşlamak içindir. Saat istikametinin tersine çevirdiğinizde kaveleta debriyajı kaveletayı motordan ayırır. Motor sadece feneri kontrol eder. Yatay ırgatlarda ise bu işlem bir borunun genellikle üç kollu olan kaveleta başındaki somun başına takılması ve yine saat yönünü tersine çevrilmesi ile gerçekleşir. Demir atmada kaveleta bu şekilde boşa alınarak demir “atılır”. Gevşettiğinizde eğer mandarı makaralar yardımı ile fenere yönlendirirseniz botunuzu kolaylık baş üstüne alabilirsiniz. Demirinizin ise zinciri dışında bir el incesi ile güverteye bağlı olduğunu varsayıyorum.

Bir diğer yöntem de tekne kıçına yapılacak askıya (matafora) botu asmaktır. Mataforalar tekne kıçında iki adet dikmeye bağlı palanga sistemi ile donatılırlar ve bot baş ve kıçındaki bağlama yerlerinden asılarak mataforada taşınır. Yelkenli teknelerde ağırlık merkezinin aşağıda tutulması düşünülerek ve kıçta görüşü engellemek için mataforalar genellikle alçak yapılı veya yüksek olsa bile bot alçakta taşınır. Özellikle pupadan gelen dalgalarda dalga tekne altına girene kadar tekne yükselmez ve bot genellikle dalganın çarmasına açık kalır. Bu tür bir çarpma botu tekneye çarpabileceği gibi dalgalar botu mataforadan da ayırabilir. Bir matafora düşünürseniz mümkün olduğu kadar yüksek yaptırmanız ve botunuzu oldukça yukarı çekmeniz önerilir. Kıçtan kara bağlanırken botu aşağı indirip görüşü kazanabilir ve botun üzerinden geçen bir pasarella ile iskeleye çıkabilirsiniz.

Oldukça pratik ve en az çapariz veren taşıma sistemi ise kıç düz olan teknelerde (ayna kıç veya şarap şişesi kıç) botu bağlayarak taşımaktır. Bot tekne kıçına bordalanır. Bordalandığı taraftaki tüp biraz yükseltilerek tekneye bağlanır. Botun diğer bordasından alınacak halatlarla bot yan yatırılarak tekne puşpitine veya kıçta uygun bir yere bağlanır. Böylece görüşü engelemeden, güverte üstünde çapariz vermeden ve kıçtan gelen dalgalardan etkilenmeden bot kolaylıkla taşınır.

Şişme botlar teknemiz demirli iken çok ie yararlar ama teknede taşınmaları da önemli bir sorundur. Bu nedenle botunuzu seçmeden önce nerede taşıyacağınıza karar vermeniz ve taşıma yerine uygun bir boyutta bot almanız gerekir.

Ahmet Çelenoğlu
acelenoglu@tekneuzmani.com
543 494 71 71